

PRAGMATICA ACTULUI DE NUMIRE PERSONALĂ NECONVENȚIONALĂ

The Pragmatics of Unconventional Personal Naming

Associate Prof. Dr. Daiana FELECAN
Technical University of Cluj-Napoca,
The Northern University Center, Baia Mare

Abstract

The present study is related to a more extensive research project that deals with Romanian unconventional anthroponyms, which are dealt with as regards their construction mechanisms and discursive functions.

This approach (theoretical, to a great extent) aims to describe the psychosocial mechanism that determines the giving of unconventional anthroponyms within a certain community.

Concretely, the article identifies:

- extra-linguistic factors that lead to the formation of unofficial names (in contrast to official names, i.e. those that are recorded in civil registry documents);
- the relationship established between name givers and named subjects, as well as
- language users' attitude (as to how the community within which these new name structures are performed accepts or discards them).

This analysis takes into consideration aspects observed on the pragmatic level of language, along with socio- and psycholinguistics ones. Consequently, the theoretical framework of this paper consists in pragma-, socio-, and psycholinguistics.

Keywords: unofficial anthroponym, naming, discursive creativity, formal/informal context of communication, speech act

1. Preliminarii

Studierea *antroponimiei oficiale* a devenit, mai cu seamă în lucrările de onomastică ale ultimelor decenii, o temă predilectă de cercetare. În studiile noastre anterioare¹ am evidențiat existența, în diferite comunități lingvistice, a unor *formațiuni denominative neoficiale*, paralele și substituibile celor oficiale, care deservește interacțiunea socială, mai exact, asigură – în calitate de semne verbale ale funcției adresative – realizarea funcției referențiale/designative a limbajului. Se impune ca faptele de limbă avute în vedere să fie investigate, în primul rând, *contextual-dinamic*, încadrare ce permite înregistrarea factorilor care le determină gradul de frecvență și de repetabilitate. În al doilea rând, analiza psiholingvistică poate contribui la delimitarea a ceea ce este *rațional* de ceea ce este *automatism* în construirea/ întrebuințarea antroponimelor neconvenționale (AN), dar și la stabilirea raportului dublu între ceea ce este expresie învățată („discurs repetat”²)/ expresie creată/modificată („tehnică liberă”), pe de o parte, și folosire obligatorie/ folosire opțională, pe de altă parte.

¹ Vezi, în acest sens, Felecan 2011; 2012a.

² Coșeriu (2000: 258-259) distinge, în ceea ce privește abordarea sincronică a limbii, două tipuri de tradiții: „(...) *tehnica liberă* a discursului și *discurs repetat*. Tehnica liberă cuprinde elementele constitutive ale limbii și regulile «actuale» cu privire la modificarea și combinarea lor, adică «cuvintele», instrumentele și procedeele lexicale și gramaticale; discursul repetat, în schimb, cuprinde tot ceea ce în vorbirea unei comunități se repetă într-o formă mai mult sau mai puțin identică sub formă de discurs deja făcut sau combinare mai mult sau mai puțin fixă, ca fragment, lung sau scurt a «ceea ce s-a spus deja»”.

2. Obiective

Prezentul studiu face parte dintr-un proiect mai amplu de cercetare³, având ca temă *antroponimele neconvenționale românești*, investigate din perspectiva *modalității de construcție* și a *funcțiilor discursive* pe care le dezvoltă.

Lucrarea de față – având caracter teoretic – își propune, pe de o parte, să descrie mecanismul lingvistic și psihosocial de atribuire a *antroponimelor neconvenționale*, iar, pe de altă parte, să identifice *funcțiile comunicative* ale acestora la nivelul unei colectivități lingvistice.

Ca metode și procedee utilizate în analiza expresiilor nominale neconvenționale, le vom folosi pe cele ale pragmaticii, sociolingvisticii și psiholingvisticii⁴ – ultima perspectivă menționată încă neaplicată în bibliografia consacrată acestui aspect al științei numelor.

3. Actul de numire, ca act de vorbire

3.1. Actul de vorbire

Pe parcursul procesului comunicativ (mai ales verbal, dar și nonverbal), participanții la interacțiune determină modificări în lumea înconjurătoare. Obiectele realității capătă nume în urma producerii unui *act verbal/ de vorbire/ de limbaj*.

*Actul de limbaj*⁵ este definit drept cel mai mic segment de comportament verbal performat prin utilizarea limbii în circumstanțe comunicative concrete. În producerea unei secvențe comunicative, locutorul trebuie să aibă în vedere următoarele particularități pragmatice: „scopul cu care este performat actul de vorbire”; „relația dintre cuvinte și starea de fapte din lumea reală; starea psihologică exprimată de locutor; relația dintre interlocutori; conținutul propozițional al actului de vorbire; condiționarea actului de vorbire de existența unui cadru instituțional etc.” (Vasilescu 2008 II: 839). Din cele arătate, rezultă că actul de vorbire are următoarea structură:

- *componenta locuționară* (enunțul propriu-zis);
- *componenta ilocuționară* (intenția comunicativă);
- *componenta perlocuționară* (realizarea unor efecte asupra interlocutorului)⁶.

³ Este vorba despre un proiect de cercetare CNCS, având codul PN-II-RU-TE-2011-3-0007 (contract nr. 103/2011), intitulat *Unconventional Romanian Anthroponyms in European Context: Formation Patterns and Discursive Function*, câștigat prin competiție internațională în 2011; director de proiect: Daiana Felecan.

⁴ În formarea unei discipline teoretice corespunzătoare domeniilor investigate, am utilizat ca principale surse DEP 1999, Ionescu-Ruxăndoiu, Chițoran 1975 și Slama-Cazacu 1999.

⁵ „Actul de vorbire, ca unitate comunicativă, poate fi format dintr-una sau mai multe propoziții, din propoziții eliptice, din porțiuni de propoziții” (Vasilescu 2008 II: 838).

⁶ „Într-o situație de comunicare dată, un vorbitor produce o secvență lingvistică (*componenta locuționară* a actului de vorbire) cu o anumită intenție (*componenta ilocuționară* a actului de vorbire), urmărind producerea unor efecte asupra alocutorului (*componenta perlocuționară* a actului de vorbire). Componenta locuționară este rezultatul producerii unor secvențe lingvistice conforme cu regulile fonetice, gramaticale și semantice ale unei limbi date. (...) Orice enunț este mai mult decât o structură fonetică-gramaticală-semantică; vorbitorul produce acel enunț cu o anumită intenție, cu scopul de a acționa asupra alocutorului său, atașând deci enunțului o forță convențională, numită forță ilocuționară. (...) Dacă locutorul reușește să performeze actul de vorbire astfel încât alocutorul să poată deduce intenția vorbitorului, actul de vorbire este reușit, este performat cu succes; dacă locutorul nu a reușit să transmită mesajul astfel încât alocutorul să deducă intenția sa, atunci actul de vorbire este nereușit, eșuat.

Ilocuția are efecte asupra alocutorului: îl lasă indiferent, îi umple un gol cognitiv, îl determină să facă anumite acțiuni motorii, îi induce teama etc. Efectele ilocuției reprezintă componenta perlocuționară a actului de vorbire. Din acest punct de vedere, un act de vorbire poate să fie eficient (când actul de vorbire are asupra alocutorului efectul scontat de locutor) sau ineficient (când scopul perlocuționar nu este atins)” (Vasilescu 2008 II: 839; vezi și DSL 2005, s. v. *act*).

3.2. Actul verbal de numire

Una dintre funcțiile fundamentale ale limbajului este aceea *de a numi*.

Actul verbal de numire, performat de către locutor în discurs direct (adresare) sau în discurs raportat (referință), are drept consecință, asemeni oricărui tip de act de limbaj, instituirea unei modificări în realitatea alocutorului, provocată de semantica expresiei nominale respective.

Numirea este rezultatul unui *act de vorbire declarativ*⁷, întrucât, printr-o secvență lingvistică (*componenta locuționară*), vorbitorul intenționează – folosindu-se de un verb performativ (*componenta ilocuționară*) – să transpună în limbaj o realitate extralingvistică, acționând asupra sistemului de cunoștințe ale interlocutorului (*componenta perlocuționară*).

Locutorul își specifică produsele nominale cu o forță ilocuționară grație căreia enunțurile nominale performate îmbogățesc palierul resurselor limbii (pot fi supuse unei analize din perspectiva variației stilistice și sociolingvistice).

3.3. Numire oficială vs. numire neoficială

În cadrul procesului comunicativ, indivizii pot fi identificați prin *unități/ sintagme antroponimice distincte*, dar *echivalente*, numai una dintre aceste formule fiind *convențională/ oficială*, celelalte funcționând ca *neconvenționale/ neoficiale*.

Printr-un verb declarativ („te botez”/ „te numesc X”) se performează acțiunea *numirii convenționale* (cu condiția respectării ritualului lingvistic și extralingvistic, care să garanteze reușita demersului denominativ).

Înțelegem prin *act de numire convențională/ oficială* modalitatea prin care, într-un cadru corespunzător (biserică, primărie), o persoană învestită cu autoritatea adecvată (preotul, ofițerul stării civile) trasează – printr-un act verbal sau prin înregistrarea într-un nomenclator – coordonatele spirituale și fizice (apartenența, deopotrivă, la o religie și la o statistică) a nou-născutului. Rezultatele actului descris sunt *numele oficiale*, structural mono- sau plurimembre.

În comunicarea interumană, apelarea interlocutorului nu se realizează întotdeauna prin intermediul numelui oficial, ci vorbitorii recurg adesea la un arsenal extrem de bogat și variat de *substitute nominale neoficiale*. Le numim *neoficiale/ neconvenționale*, deoarece ele nu figurează în vreun document recunoscut de autoritatea statală.

Antroponimul neconvențional/ neoficial este produsul vorbitorului: el îi decide structura și creează noi unități care primesc statut de antroponime numai cu condiția ca întreaga comunitate sau o parte a ei să le asume.

Asemeni numelor oficiale (compuse, de obicei, din numele de familie și unul sau mai multe prenume), și AN pot fi alcătuite dintr-o singură unitate lexicală sau din mai multe, numele neoficiale de tip sintagmă fiind denumite de noi *formule antroponimice neconvenționale* – FAN.

---

⁷ În cadrul interacțiunii verbale, locutorii emit diverse acte de limbaj: „*representative* (acte de vorbire prin care este reprezentată realitatea în plan discursiv), *directive* (acte de vorbire prin care se dau directive/ ordine/ instrucțiuni etc.), *întrebări* (acte de vorbire prin care se formulează întrebări), *expresive* (acte de vorbire prin care sunt exprimate emoții, atitudini), *declarative* (acte de vorbire prin care se fac declarații)” (Vasilescu, Vântu 2008 II: 25).

Am identificat ca *produse ale actului de numire neconvențională* următoarele categorii antroponimice: *porecla, hipocoristicul, supranumele, pseudonimul și nickname-ul*⁸.

AN au rol în organizarea actului comunicativ, îndeplinind *funcția de apel (conativă)*⁹, în scopul identificării interlocutorului. Totodată, asemeni numelor oficiale, ele delimitează debutul comunicării, rolul lor determinant fiind cel de manifestare a intenției de interacțiune.

Actul de numire neconvențională subscie unui set de reguli (normei sociolingvistice¹⁰) care vizează posibilitatea (adecvarea) sau imposibilitatea (inadecvarea) utilizării lor în raport cu statutul de rol al interlocutorului, cu contextul și cu specificul relației dintre participanții la comunicare.

4. AN în perspectivă contextual-dinamică

4.1. (Auto)numirea prin AN este un act de limbaj subversiv, o deviere de la numirea reală, menită să producă o modificare în lumea înconjurătoare: în primul rând, la nivelul unei noi entități nominale și în al doilea rând, se modifică privirea lumii înspre cel nou numit. Altfel spus, se schimbă sistemul de relații sociale prin re poziționarea individului față de lume și a lumii față de el; se modifică raporturile de putere: „fața pozitivă” și „fața negativă” sunt reconsiderate¹¹.

⁸ Pentru o descriere detaliată a acestora și a funcțiilor discursive pe care le comportă în diverse contexte comunicative, vezi lucrările noastre: Felecan 2010; Felecan 2011; Felecan 2012a; Felecan 2012b.

⁹ Roman Jakobson identifică șase funcții ale limbajului: 1. *funcția referențială (denotativă, informativă)*, „orientată spre referentul mesajului”; 2. *funcția emotivă (expresivă, interjecțională)*, „centrată asupra emițătorului, are ca scop exprimarea atitudinii vorbitorului față de conținutul enunțului”; 3. *funcția conativă (persuasivă, retorică)*, orientată spre destinatarul mesajului; 4. *funcția fatică* „asigură menținerea contactului dintre vorbitor și interlocutor(i)”; 5. *funcția metalingvistică* transmite informații despre cod; 6. *funcția poetică (estetică, literară)* „este centrată asupra mesajului” (DSL 2005, s. v. funcție).

¹⁰ Norma sociolingvistică însumează „complexul de reguli care reglementează variația comportamentului verbal al locutorului (respectiv, alternarea registrelor verbale – îngrijit, formal/ neîngrijite, informale – și a subregistrelor componente) în funcție de sfera de comunicare (a culturii/ a vieții cotidiene), de tema abordată și de condițiile concrete de desfășurare a comunicării” (Ciolac 1997: 41). Norma sociolingvistică reglementează variația lingvistică la nivel macro- (la nivelul comunității lingvistice se pot identifica următoarele trei tipuri de variații lingvistice: diatopică (variație geografică), diastratică (variație socială) și diafazică (diferite variante stilistice)) și microsociolingvistic (la nivelul comportamentului verbal individual se înregistrează idiolectul, adică modul propriu de a vorbi al fiecărui individ). Norma sociolingvistică are, prin urmare, caracter prescriptiv. La nivelul comunității lingvistice, s-au dezvoltat, în principal, două tipuri de variante stilistice: *varianta cu statut sociocultural ridicat*, „corespunzătoare sferei culturii” și domeniilor formale de comunicare (de ex., varianta literară *standard*) și *varianta (variantele) cu statut sociocultural (mai) scăzut*, „corespunzătoare vieții cotidiene și/ sau sferei creației populare”, domeniilor informale (variantele nonstandard). „La nivelul *comportamentului verbal individual*, norma sociolingvistică prescrie alternarea adecvată a registrelor verbale” (și a subregistrelor stilistice) în funcție de „caracterul situațiilor de comunicare, de subiectul abordat în discuție și de modalitățile de enunțare”. Situațiilor formale de comunicare trebuie să le corespundă „*registru formal* din repertoriul verbal al locutorului” (iar din cadrul acestui registru, *stilul adecvat*), după cum situațiilor informale de comunicare trebuie să le corespundă *registrele verbale informale* din repertoriul verbal al locutorului, bazate pe variantele *nonstandard* ale limbii (v. *Ibidem*: 26-27).

¹¹ Termenul de *imagine* (engl. *face*) a fost preluat din cercetările sociologice ale lui Goffman. Există un conflict implicit între dorința fiecăruia de a se bucura de aprecierea și acordul semenilor săi (*positive face*) și dorința de a acționa conform propriilor idei (*negative face*). *Față* este unul dintre conceptele-cheie în analiza politeții lingvistice, definite drept „comportament strategic – deci intențional – al indivizilor, urmărind satisfacerea exigențelor legate de imaginea lor publică în scopul menținerii sau al restabilirii echilibrului interacțional și a unei atmosfere de cooperare, în cursul proceselor comunicative” (Ionescu Ruxândoiu 2003: 76).

AN au, în general, o motivație comună: posesorul dorește să modifice propria identitate reală (prin pseudonime, hipocoristice, *nickname*-uri, mai rar prin porecle) sau pe a celorlalți (prin porecle, hipocoristice, supranume, mai rar prin pseudonime, *nickname*-uri).

Față de numele proprii care implică un fenomen de *individualizare istorică*, numele neconvenționale presupun o *individualizare specificatoare*.

Dacă prin numele oficial se realizează individualizarea (delimitarea unui existent), prin AN se realizează o funcție suplimentară, determinată de intercondiționările sociale. Prin crearea AN se intenționează ancorarea individului sub semnul

- [+Unicitate] – AN *distinctive*, care marchează scoaterea individului dintr-o clasă (de ex.: *Querida* (pentru Oana Zăvoranu, personaj monden), *Abramburica* (pentru Ecaterina Andronescu, om politic)) – sau sub semnul

- [-Unicitate] – AN *generice*, care includ individul într-o categorie (de ex.: *prototipul personajului anonim, al insului mediu: Nea Nae, Nea Fane, Nea Frână* (cu varianta *Gigi Frânarul*), *Nea Sulă* (cu varianta diminutivată *Nea Sulică*); *prototipul personajului care stă de-a curmezișul evidenței: Gică Contra*; *prototipul performerei în treburile casnice: Marița, Veta, Bubulina* (v. Felecan 2012b)).

Realitatea comportamentală extralingvistică este incapsulată într-un nume printr-un proces de *selecție* (din totalitatea resurselor limbii) a corespondentelor lingvistice care „traduc” cel mai potrivit niște caracteristici reprezentative pentru tipul uman respectiv.

4.2. Fiecare limbă istorică își are tezaurul propriu de AN. Pe lângă corpusurile „istorice” proprii, bine delimitate, se poate vorbi de un transfer interlingual, de o interferență a codurilor în ce privește antroponimia neconvențională din mediul „virtual” (vezi modalitățile structurale de formare a *nickname*-urilor, alcătuite, în perimetrul aceluiași nume de utilizator, din cuvinte aparținând la idiomuri diferite (engleză și română): *dark_pest_tot*, *dafi_dulcigirl*). Astfel de structuri globalizează/ universalizează/ simplifică limbajul indiferent de condiționarea istorică. Se poate vorbi de o *normă prescriptivă virtuală*, care decretează anularea *standardității* (proprietatea unui text de a fi corect din punctul de vedere al normei lingvistice prescriptive și adecvat situației de comunicare) textelor din limbile istoric constituite în virtutea *accesibilizării unei competențe idiomatice unitare și universale*.

4.3. AN segmentează *continuumul irecognoscibil* extraverbal în fante verbale inedite, celor mai multe adăugându-li-se o forță afectivă. Față de numele proprii „naturale”, acestea relaxează „strânsoarea” dintre expresie și conținut în sensul *motivării* acestuia din urmă. AN (fie el opac sau transparent) este un nume „de contrabandă”, întrucât prin el „se vinde” o informație despre posesor.

AN tranzitează „la negru” nivelurile limbajului și ajung să se oficializeze ca fapte de limbă. (Vezi situațiile în care un nume neconvențional ajunge să depășească limitele discursului informal și devine curent în uzul formal al limbajului. De ex, într-un ziar *online* (<http://www.paginaintai.net>), găsim următoarea știre:

Postul președinte cubanez Fidel Castro a împlinit, luni, 86 de ani și a fost aniversat în cea mai strictă intimitate, la Havana. „El Lider Maximo” a primit omagii și mesaje din partea prietenilor și a aliaților politici.)

4.4. Numele neoficial este una dintre cele mai eficiente mostre de creativitate discursivă, fiind productiv în toate domeniile vieții și activității umane. Se poate vorbi despre o *specializare* a AN

- *diastritică*, în sensul că apar în toate mediile profesionale,
- *diatopică*, fiind ocurente atât în mediul urban, cât și în cel rural și
- *diafazică*, având circulație în toate registrele stilistice ale limbii.

Odată cu prima formă de școlarizare (învățământul primar) și continuând cu sistemele ulterioare de formare profesională, individul socializează și la nivelul atribuirii de nume neconvenționale colegilor, superiorilor ierarhic, subordonaților etc. Vorbitorul a simțit dintotdeauna nevoia de a taxa și la nivelul invenției nominale neoficiale comportamentul semenilor¹².

Nici gradul de instrucție (presupus mai ridicat în mediul urban, presupus mai scăzut în mediul rural) nu restricționează creativitatea nominală neoficială. (În mediile rurale, de ex., există repertorii orale străvechi de porecle date fiecărui membru al comunității sătești sau comunității în întregime (vezi, în acest sens, studiile lui Cristureanu 1961; Grecu 1962; Țăra 1968).

Se poate vorbi și despre o repartiție a AN pe *diferite registre stilistice* (cu subregistrele aferente fiecărei situații de comunicare în parte): de ex., poreclele date în mediul familial între intimi, deci în vorbirea informală, dar, totodată, poreclele pe care și le atribuie reciproc politicienii, prin intermediul mass-mediei, deci într-un registru pretins formal: *Dottore* – formula de adresare cu care T. Băsescu l-a numit pe V. Ponta; *Curteanul* – poreclă dată de cei aflați în partidele de opoziție președintelui suspendat, T. Băsescu, deoarece, în perioada de așteptare a deciziei Curții Constituționale, acesta susținea conferințele de presă din fața unei curți private.

5. Obligatoritatea/ neobligativitatea contextuală a utilizării AN

Necesitatea utilizării AN în anumite circumstanțe poate fi interpretată *din punct de vedere psihologic*. Mai întâi, în ceea ce privește funcționarea lor, AN sunt secvențe discursive care fac parte din *deprinderile* individuale (reacția verbală – devenită automatism – a locutorului de a-și interpela interlocutorul la nivelul actului preliminar al adresării). Activitatea mecanică a interpelării cu AN trebuie subordonată unui control *conștient* al vorbirii când apar restricționări de utilizare contextuală.

Accesarea AN este obligatorie sau facultativă, în funcție de profilul contextului sociolingvistic în care sunt performate, ținând seamă, totodată, de faptul că funcția lor principală este să regleze interacțiunea umană. Absența numirii prin AN în situația în care aceasta s-ar impune (în grup de intimi sau când obiectul numirii neconvenționale acceptă fără rezerve antroponimul în cauză) este interpretată ca o abatere de la norma sociolingvistică și taxată drept *schimbare a sentimentelor* față de cel numit sau *conduită de neatenție*.

¹² Vezi cea dintâi lucrare consacrată studiului contrastiv al categoriilor onomastice românești *poreclă și supranume*, Candrea 1895. Candrea face distincție între *porecle* și *cuvinte de ocară*. În funcție de ideea pe care o exprimă, poreclele se împart, potrivit autorului, în două categorii: *individuale* și *generale*. Primele se grupează în: a). privitoare la starea fizică a individului (bătrânețea, urâtenia); b). privitoare la starea morală a individului (defecte/ cusururi: prostia, mojicia, grosolănia, frica, răutatea; vicii/ năravuri: beția, lăcomia, zgârcenia, risipa, trândăvia, hoinăria, neîngrijirea, necurătenia, mândria, lăudăroșenia, lingușirea, fățarnicia, limbuția, înșelăciunea, corupția; ireligiozitatea); c). privitoare la starea socială a individului (sărăcia, meserii înjosoare sau rău privite de popor). Poreclele generale se referă la următoarele naționalități: țigani, evrei, greci, unguri, sași, nemți, bulgari, sârbi, armeni, ruși).

Se pot înregistra, pe de o parte, anumite condiții situaționale care anulează caracterul obligatoriu al performării AN și, pe de altă parte, pot apărea *variații* în folosirea obligatorie a acestora. Cauzele pot fi explicate prin evoluția relațiilor interumane (de mentalitate, culturale, de plasări contextuale care nu permit devieri de la practica nominală standardizată: intimitii fie se află într-un context formal, fie în alt tip de interrelație – în prezența *outsider*-ilor, de exemplu).

Utilizarea obligatorie a diferitelor categorii de AN poate varia chiar în cazul aceluiași individ sau în cadrul unei colectivități în funcție de circumstanțele concrete ale actului comunicativ. *Frecvența de ocurență* a AN nu este proporțională cu obligativitatea folosirii lor. Există situații în care e nevoie de timp ca un AN să fie asimilat de microcolectivitate (deci acestea trebuie să cunoască o oarecare răspândire).

Preluarea AN de către ceilalți membri ai microcolectivității se face odată cu *învățarea* situațiilor de folosire adecvată, ținându-se în permanență cont de ansamblul de reguli comportamentale care asigură întreținerea interacțiunii sociale.

Intrarea AN în fondul pasiv al vorbirii este urmarea firească a învățării lor (fenomenul este specific tuturor formelor devenite automatisme).

Utilizarea AN are rațiuni legate de intenția locutorului (fie de promovare a „feței pozitive”, fie de minimalizare a acesteia), în tot cazul, atitudinile care le declanșează sunt intens marcate *afectiv*. Crearea și utilizarea AN pot oferi date despre *personalitatea* locutorului (*observarea comportamentului verbal* fiind una dintre sursele care permit formularea de judecăți cu privire la profilul psihologic al individului).

Schimbarea mentalității determinată de evoluția socioeconomică din ultimii ani a condus la crearea unor AN apte să satisfacă formal și funcțional cerințele comunicative actuale (vezi *nickname*-urile din comunicarea virtuală).

Se impune ca AN să fie studiate unitar, pe baza *structurii, funcțiilor și subfuncțiilor* care asigură coeziunea (fundamentată pe interacțiunea verbală) comunității considerate (marcă a solidarității/ nesolidarității intercomunitare).

6. Concluzii

Ca act de permanentă creație semnificată și semnificată, AN sunt rezultatul unei *atitudini volitive puternic marcate subiectiv* (deopotrivă a emițătorului și a receptorului). Realizarea actului de numire neconvențională este dependentă de anumiți factori ai *universului de discurs*¹³ microsociolingvistic (unul dintre „cadrele” care intervin în activitatea de numire). Sensurile pragmatice pe care le dezvoltă AN sunt codificate diferit de la un individ la altul.

Româna actuală deține un repertoriu extrem de extins și variat de AN, care dovedesc o mare frecvență în diferitele contexte ale activității umane. Aceasta certifică faptul că ele nu pot fi studiate făcând abstracție de factorul social, cultural, psihologic, de mentalitate, dar nici de dinamica lor.

---

¹³ Prin *univers de discurs* se înțelege „sistemul universal de semnificații căruia îi aparține un discurs (sau un enunț) și care îi determină validitatea și sensul” (Coșeriu 2004: 324).

Bibliografie

- Candrea, Ion-Aureliu, 1895, *Poreclele la români*, București, Editura Librăriei Socecu & Comp.
- Ciolac, Marina, 1997, *Sociolingvistica școlară*, București, Editura Bic All.
- Coșeriu, Eugeniu, 2000, *Lecții de lingvistică generală*, trad. din spaniolă de Eugenia Bojoga, Chișinău, Editura Arc.
- Coșeriu, Eugeniu, 2004, *Teoria limbajului și lingvistica generală. Cinci studii*, Ediție în limba română de Nicolae Saramandu, București, Editura Enciclopedică.
- Cristureanu, Alexandru, 1961, *Supranumele locuitorilor din satul Răchita (raionul Sebeș, regiunea Hunedoara)*, în CL, VI, nr. 1.
- Felecan, Daiana, 2010, *Porecla – reflectare a polifoniei (cazul zonei lingvistice din nord-vestul României)*, în *Aspecte ale polifoniei lingvistice. Teorie și construcție*, București, Editura Tritonic, p. 179–201.
- Felecan, Daiana, 2011, *Antroponime neconvenționale românești: tipare de construcție și funcție discursivă – premise ale cercetării –*, în Maria Marin, Daniela Răuțu (coord.), *Studii de dialectologie, istoria limbii și onomastică. Omagiu domnului Teofil Teaha*, București, Editura Academiei Române, p. 253–266.
- Felecan, Daiana, 2012a, *The Dynamics of Generic Terms used to Designate Women in the Contemporary Romanian Show Business*, in *Name and Naming: Synchronic and Diachronic Perspectives*, Edited by Oliviu Felecan, Cambridge Scholars Publishing, p. 184–201.
- Felecan, Daiana, 2012b, *Antroponime cu valoare generică în limba română*, comunicare susținută la Al 11-lea Colocviu Internațional al Departamentului de Lingvistică, Facultatea de Litere, Universitatea din București: *Limba română: direcții actuale în cercetarea lingvistică. The Romanian Language: Current Paths in Linguistic Research*, 9–10 decembrie, 2011, sub tipar.
- Greco, Doina, 1962, *Despre supranumele din comuna Berzovia. II Supranume provenite din nume de familie, prenume și hipocoristice*, în CL, VII, nr. 1.
- Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, Dumitru Chițoran, 1975, *Sociolingvistica. Orențări actuale*, București, Editura Didactică și Pedagogică.
- Ionescu Ruxăndoiu, Liliana 2003, *Limbaj și comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică*, București, Editura All Educational.
- Slama-Cazacu, Tatiana, 1999, *Psiholingvistica – o știință a comunicării*, București, Editura All Educational.
- Țâra, Vasile, 1968, *Supranumele românești din comuna Domașnea (Caraș-Severin)*, în AUT, VI.
- Vasilescu, Andra, 2008, *Dialogul*, în Valeria Guțu-Romalo (coord.), *Gramatica limbii române (GALR)*, vol. II, *Enunțul*, Tiraj nou, revizuit, București, Editura Academiei Române, p. 819-858.
- Vasilescu, Andra, Ileana Vântu, 2008, *Tipuri de enunțuri în funcție de scopul comunicării*, în Valeria Guțu-Romalo (coord.), *Gramatica limbii române (GALR)*, vol. II, *Enunțul*, Tiraj nou, revizuit, București, Editura Academiei Române, p. 25-44.

Dicționare

Moeschler, Jacques, Anne Reboul, 1999, *Dicționar enciclopedic de pragmatică (DEP)*, coordonarea traducerii Carmen Vlad, Liana Pop, Cluj, Editura Echinox.

Bidu-Vrănceanu, Angela/ Călărașu, Cristina/ Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana/ Mancaș, Mihaela/ Pană Dindelegan, Gabriela, 2005, *Dicționar de științe ale limbii (DSL)*, București, Editura Nemira.